

Dayyenu: A Fresh Approach

כמה מעלות טובות למקום עלינו

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

- א. אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דִּינֹו.
- ב. אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דִּינֹו.
- ג. אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם, דִּינֹו.
- ד. אלו הרג את בכוריהם, ולא נתן לנו את ממונם, דִּינֹו.
- ה. אלו נתן לנו את ממונם, ולא קרע לנו את היים, דִּינֹו.
- ו. אלו קרע לנו את היים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דִּינֹו.
- ז. אלו העבירנו בתוכו בחרבה, ולא שקע צרנו בתוכו, דִּינֹו.
- ח. אלו שקע צרנו בתוכו, ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, דִּינֹו.
- ט. אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, ולא האכילנו את המן, דִּינֹו.
- י. אלו האכילנו את המן, ולא נתן לנו את השבת, דִּינֹו.
- יא. אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני, דִּינֹו.
- יב. אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דִּינֹו.
- יג. אלו נתן לנו את התורה, ולא הכניסנו לארץ ישראל, דִּינֹו.
- יד. אלו הכניסנו לארץ ישראל, ולא בנה לנו את בית הבחירה, דִּינֹו.

על אחת, כמה וכמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו:

שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם שפטים, ועשה באלהיהם,
והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם,

וקרע לנו את היים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרנו בתוכו,
וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן,

ונתן לנו את השבת, וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה,
והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה

לכפר על כל עונותינו.

Questions:

- 1) Why are there two parallel paragraphs of this song of praise?
- 2) Why does the author refer to the השם of חסדים as "מעלות"?
- 3) Why does he seem to stretch the list, by adding superfluous items?
- 4) Why does the list stretch all the way to the building of the מקדש?
- 5) How could it have been "enough"???

6 פסחים י:ה

רבן גמליאל היה אומר **כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח, מצה, ומרור.** פסח, על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים. מצה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים. מרור, על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

7 סוכה ה:א,ב,ד

(א) ... אמרו, כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו: (ב) במוצאי יום טוב הראשון של חג, ירדו לעזרת נשים, ומתקנין שם תקון גדול (ד) חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות. והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלתים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר, **על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים, שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה.** ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושתי חצוצרות בידיהן. קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין, עד שמגיעין לשער היוצא מזרח. הגיעו לשער היוצא ממזרח, הפכו פניהן למערב, ואמרו, אבותינו שהיו במקום הזה אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה, והמה משתחיים קדמה לשמש, ואנו ליה עינינו. רבי יהודה אומר, היו שונין ואומרין, אנו ליה, וליה עינינו:

There were 15 steps (מעלות) that descended from the men's courtyard to the women's courtyard...

8 פסחים י:ו

וחותם בגאולה. רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם. רבי עקיבא אומר: כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים כו', עד ברוך אתה ה' גאל ישראל.

R. Akiva added a prayer that the future should mirror the glorious past

9 מכות כד ע"א

שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו: (במדבר א') והדקדק ימות ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב: ואעידה ליעדים נאננסאת אודיה והבן את זכריה בן יסכיה, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב: לכן בגלגלם ציון שדה החרש בזכריה כתיב: עוד ישבו זקנים וקטנות ברחובות ירושלים, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא, ניחמתנו עקיבא, ניחמתנו

Once again they were coming up to Jerusalem together, and just as they came to Mount Scopus they saw a fox emerging from the Holy of Holies. They fell a-weeping and R. Akiba seemed merry. Wherefore, said they to him, are you merry? Said he: Wherefore are you weeping? Said they to him: A place of which it was once said, And the common man that draweth nigh shall be put to death, is now become the haunt of foxes, and should we not weep? Said he to them: Therefore am I merry; for it is written, *And I will take to Me faithful witnesses to record, Uriah the priest and Zechariah the Son of Jeberechiah.* Now what connection has this Uriah the priest with Zechariah? Uriah lived during the times of the first Temple, while [the other,] Zechariah lived [and prophesied] during the second Temple; but Holy-Writ linked the [later] prophecy of Zechariah with the [earlier] prophecy of Uriah, In the [earlier] prophecy [in the days] of Uriah it is written, *Therefore shall Zion for your sake be ploughed as a field* etc. In Zechariah it is written, *Thus saith the Lord of Hosts, There shall yet old men and old women sit in the broad places of Jerusalem, so long as Uriah's [threatening] prophecy had not had its fulfilment, I had misgivings lest Zechariah's prophecy might not be fulfilled; now that Uriah's prophecy has been [literally] fulfilled, it is quite certain that Zechariah's prophecy also is to find its literal fulfilment.* Said they to him: Akiba, you have comforted us! Akiba, you have comforted us!

פסח	מצה	מרור
נתן לנו את השבת	קרע לנו את הים	הוציאנו ממצרים
קרבנו לפני הר סיני	העבירנו בתוכו בחרבה	עשה בהם שפטים
נתן לנו את התורה	שקע צרינו בתוכו	עשה באלהיהם
הכניסנו לארץ ישראל	ספק צרכנו במדבר מ' שנה	הרג את בכוריהם
בנה לנו את הבחירה	האכילנו את המן	נתן לנו את ממונם